

An abstract painting featuring a central, large, irregular shape in shades of red and pink. This shape is surrounded by various other colors including green, blue, and white, which are applied in expressive, gestural brushstrokes. The background is a mix of light and dark tones, creating a sense of depth and texture. The overall composition is dynamic and non-representational.

MARIJAN TRŠAR
KATARZA BARV

ZALA
GALE
RIJA

Katarza barv

Razstava abstraktnih del Marijana Tršarja (1922–2010)

Domišljija mi riše »črno mesto« v najbujnejših barvah. (5. 8. 1952)

Marijan Tršar (1922–2010) sodi v prvo povojno generacijo likovnih umetnikov, šolanih na novoustanovljeni Akademije upodablajočih umetnosti v Ljubljani, ki je v zgodnjih 50. letih stopila izven premis takratne socrealistične poetike in se usmerila proti zahodnoevropski umetnosti.

Po maturi na klasični gimnaziji v Ljubljani se je Tršar leta 1940 vpisal na študij umetnostne zgodovine, in nato leta 1945 prestopil na Akademijo za likovno umetnost v Ljubljani, kjer je diplomiral iz slikarstva pri Gojmirju Antonu Kosu (1951) in končal grafično specialko pri Božidarju Jakcu (1953). Kot član Skupine 53 se je leta 1953 prvič predstavil v spodnjih prostorih Moderne galerije, Ljubljana, s ciklom geometrično ekspresivno poenostavljenih deških glav, ki je pomenil tudi njegov prvi ustvarjalni vrh. Skupina se je v svojih mladostniških iskanjih navezovala na bogato domačo umetniško tradicijo, istočasno pa se je oplajala z umetnostjo zahodne Evrope, ki so jo osrednji državni ideologi v petdesetih letih postopoma pričeli predstavljati slovenski publiki. Moderna galerija je začela prirejati tuje razstave in vzpostavljati kulturne vezi z zahodnim svetom. Za mlade je bila še posebej odločilna prva povojna gostujoča razstava *Sodobne francoske umetnost* leta 1952, ki je odprla številne diskusije o odnosu umetnosti v novi družbeni ureditvi do zahodne dediščine.¹ Zlasti so se vnele debate o problematiki realistične, figurativne in abstraktne umetnosti, ki so spodbudile mladega Tršarja, da je začel intenzivno razmišljati o prvinah ne-figurativne umetnosti, ki ga je s svojo neposrednostjo navduševala in mu predstavljala likovni in teoretski izziv. Kljub nejasni opredelitvi ideološke in strokovne likovne kritike, ki se je na francosko razstavo odzvala po večini negativno, kar je seveda botrovalo k zmedri in nesigurnosti spričo še zelo nejasnega položaja sodobne umetnosti, je Tršar vedel, da je teoretsko in praktično razčlenjevanje abstrakcije in ob enem njeno doživljanje, pot po kateri želi iti.

Že v času svojih ustvarjalnih začetkov je teoretično razčlenjeval lastne likovne poskuse in ustvarjanje svojih vzornikov, najprej med obiskovanjem Jakčevega ateljeja, nato pri intenzivnem risanju v Goršetovi šoli, ter vsa leta akademijskega študija, ko je pisal o lastnem iskanju likovnega izraza in občudoval dela svojih profesorjev ter njihovo likovno govorico primerjal s pionirji modernega evropskega slikarstva.² V svojih začetnih iskanjih si je za vzor med drugimi postavljal zlasti Cézanna in njegov polnoplastičen princip v barvi. Liste dnevnika je polnil z natančnimi razčlembami mojstrove slike in risbe, ter se poglobljal v čustveno izkustvo umetnine, ki jo je do potankosti razvil v svojem zadnjem ustvarjalnem ciklusu.

Po grafični specialki leta 1953 se je zaposlil kot profesor likovne vzgoje na gimnaziji v Trbovljah in kasneje v Pionirskem domu v Ljubljani. Leta 1969 je bil imenovan za docenta na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani in leta 1979 za rednega profesorja. Istega leta si je pridobil naziv magistra umetnostne zgodovine z disertacijo *Teoretski sistemi Vasilija Kandinskega* na Beograjski univerzi, pod mentorstvom Lazarja Trifunovića.

---

1 Zoran Kržišnik, *Sodobna francoska umetnost* (Ljubljana: Moderna galerija, 1952).

2 V zapuščini Marijana Tršarja so ohranjeni njegovi dnevniki iz tega obdobja.

Po grafični specialki leta 1953 se je zaposlil kot profesor likovne vzgoje na gimnaziji v Trbovljah in kasneje v Pionirskem domu v Ljubljani. Leta 1969 je bil imenovan za docenta na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani in leta 1979 za rednega profesorja. Istega leta si je pridobil naziv magistra umetnostne zgodovine z disertacijo *Teoretski sistemi Vasilija Kandinskega* na Beograjski univerzi, pod mentorstvom Lazarja Trifunovića.

V svojih začetnih iskanjih osebnega likovnega izraza je eksperimental predvsem v risbi in grafiki, ter preko oblikovnih deformacij poskušal prelomiti s proporcionalno realnim videzom sveta. Istočasno je kot svobodni umetnik slikal stenske dekoracije v javnih prostorih (Ljubljana, Planina, Kranj, Caslano v Švici) in kopiral freske po slovenskih cerkvah (Visokega pod Kureščkom, Vrha nad Želimpljami, Muljave, s Ptujске Gore, iz Bodešč, Hrastovelj, Crngroba in s Kamnega vrha pri Ambrusu) za kar se je izpopolnil na tečaju pri francoskih specialistih v Sopoćanih v Srbiji v sklopu prvega sistematičnega kopiranja srednjeveških stenskih slikarj v Sloveniji.

V šestdesetih letih se je Tršar intenzivneje posvetil likovni teoriji, kritiki in pedagoškemu delu, kar ga je zaposlovali vse do konca osemdesetih let, ko je ponovno z vso vnemo poprijel za čopič in začel neutrudno slikati. Nastopilo je obdobje vnovičnega slikarskega vzpona »od začetkov«, kar ga je prek slogovno razvojnih stopnic pripeljalo do abstraktnega slikarstva. V tem obdobju se je Tršar popolnoma prepustil barvnim popotovanjem v domišljijjski svet, Svoj likovni proces je začel s skrbno kompozicijsko zasnovo. Posloval se je od klasičnih pripomočkov slikanja in začel ustvarjati s škropljenjem, mazanjem, brizganjem in brisanjem barve na platno, kjer je njegova intervencija s čopičem ali zgolj z obračanjem platna temeljila na naključnosti. Barve na platnu so se po fizikalnih zakonitostih razlivanja in zlivanja v različnih količinah in kromatičnih odtenkih ter agregatnih stanjih mešale druga z drugo ter ustvarjale kot bi se Tršar sam izrazil, »pravi mozaični kalejdoskop« oziroma »kaotičen strukturni konglomerat«.

Na razstavi *Katarza barv* so ob Tršarjevi 100. obletnici rojstva predstavljena dela iz umetnikovega zadnjega ustvarjalnega obdobja (2002–2010), v katerem je doživel likovni razmah in skozi velika abstraktna platna izpričal svojo zgodbo in občuten, igriv ustvarjalni obraz.

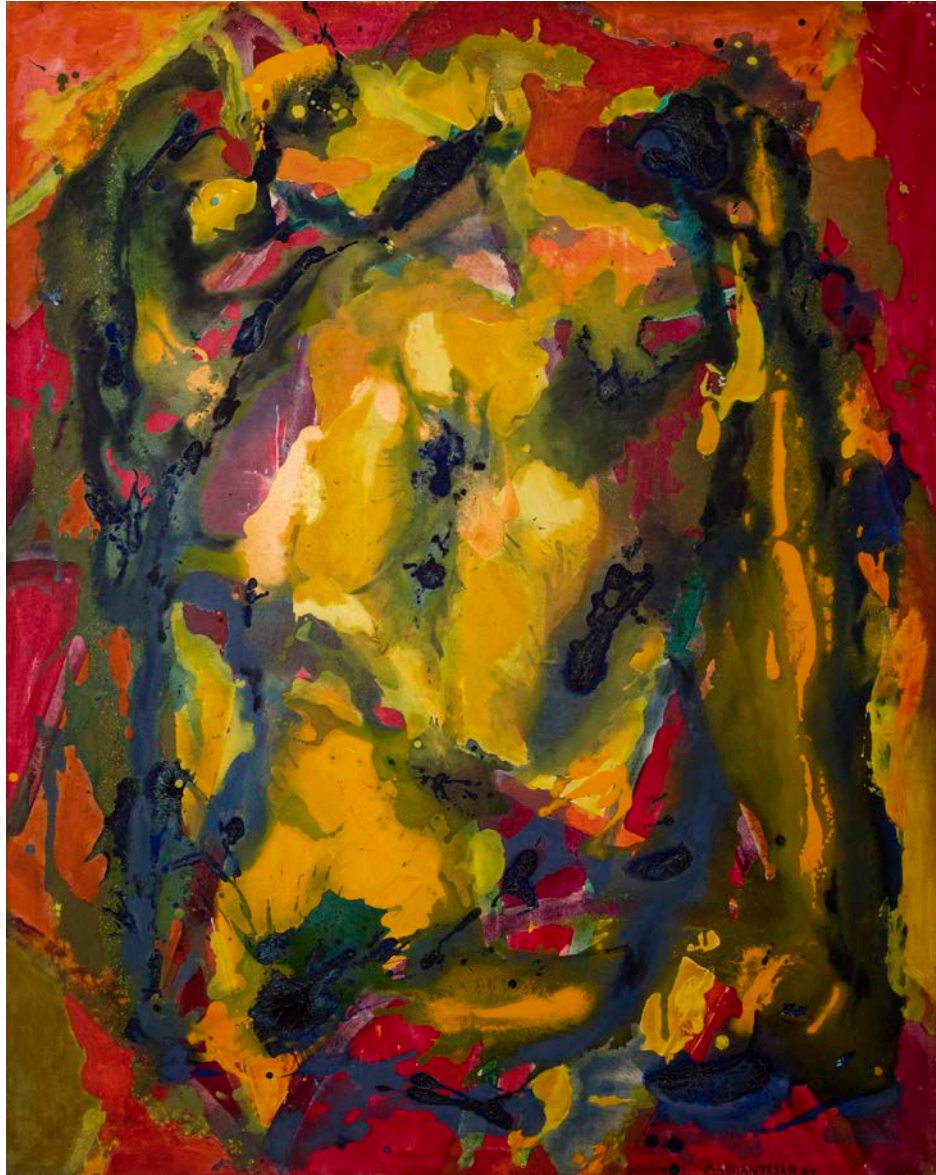
V svojih strukturah in barvitih, z mladostno energijo nabitih platnih je priklical spomin na življenjsko prvobitnost, katarzično moč narave in se skozi ustvarjalni postopek osvobajal travmatične zgodovine. Slike izpričujejo umetnikovo predanost skrivnostnim močem narave ter razkrivajo njegovo čudenje nad možnostjo, da se lahko človek osvobaja, izpoveduje in potrjuje skozi duhovni prostor svojega ustvarjalnega sveta, pri tem pa uživa v ustvarjalni razigranosti. Gledalec lahko razbira nemirne vizije, nasičen preplet barv in oblik, ki se prelivajo in artikulirajo v najrazličnejše forme.

Skozi razstavljen abstraktna platna se izrisuje podoba vsestranskega ustvarjalca, ki je preizpraševal meje slikarstva, odnose med materijo in nematerijo, zapleten svet človeških notranjih stanj, povezan z vprašanji minljivosti, spomina in iskanja identitete. Tršarje slike se izražajo s prvobitno govornico struktur, ritmov, barvnih in oblikovnih kontrastov, zraven tega pa je moč zaznati naključno nastale fantastične podobe, ki vzbujajo možnost neskončne palete asociacij, podkrepljene z domiselnimi naslovi slik.

Tjaša Šavorič

Prikrivanje skeleta, 2004,
akril / platno, 185 x 145 cm

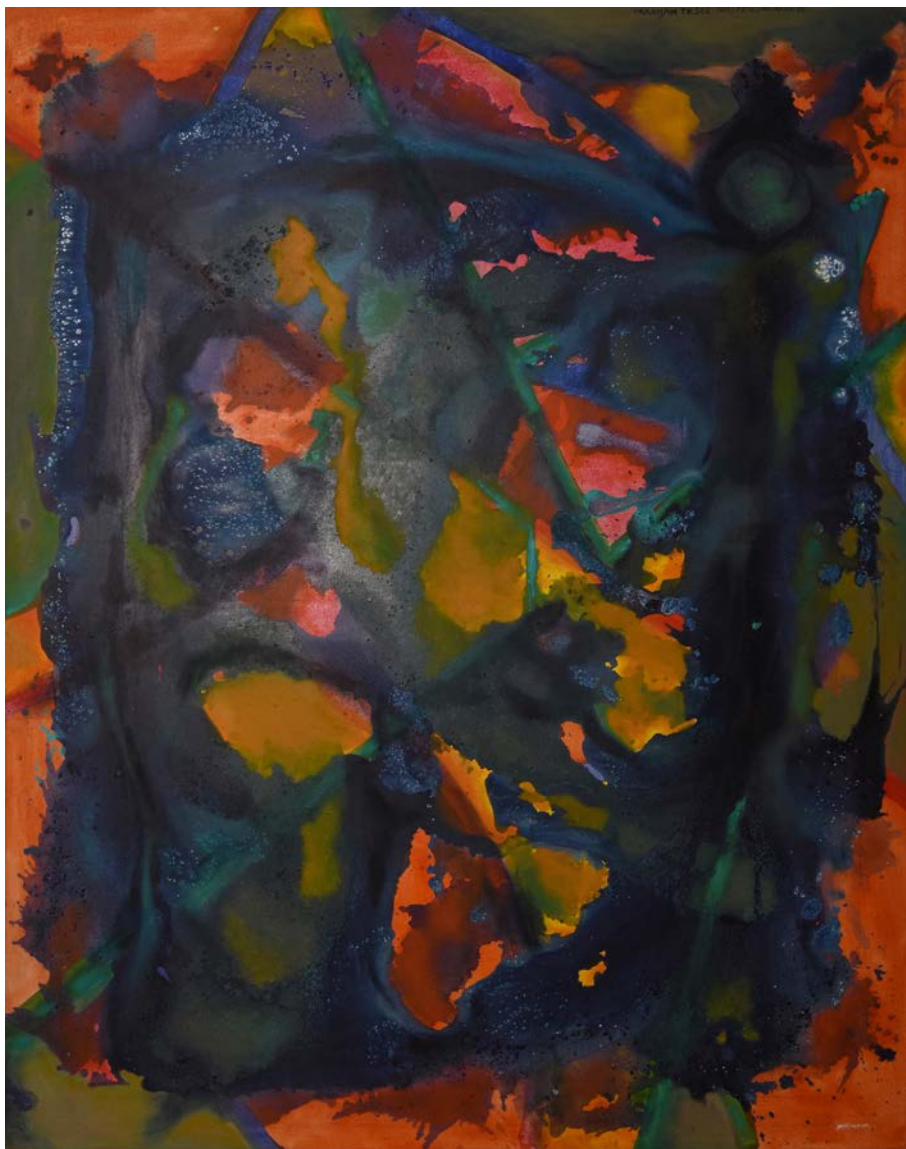

Vnebohod, 2004,
akril / platno, 185 x 145 cm

Parjenje krogov, 2004,
185 x 145 cm, akril / platno

Topli prisluhi, 2004,
185 x 145 cm, akril / platno

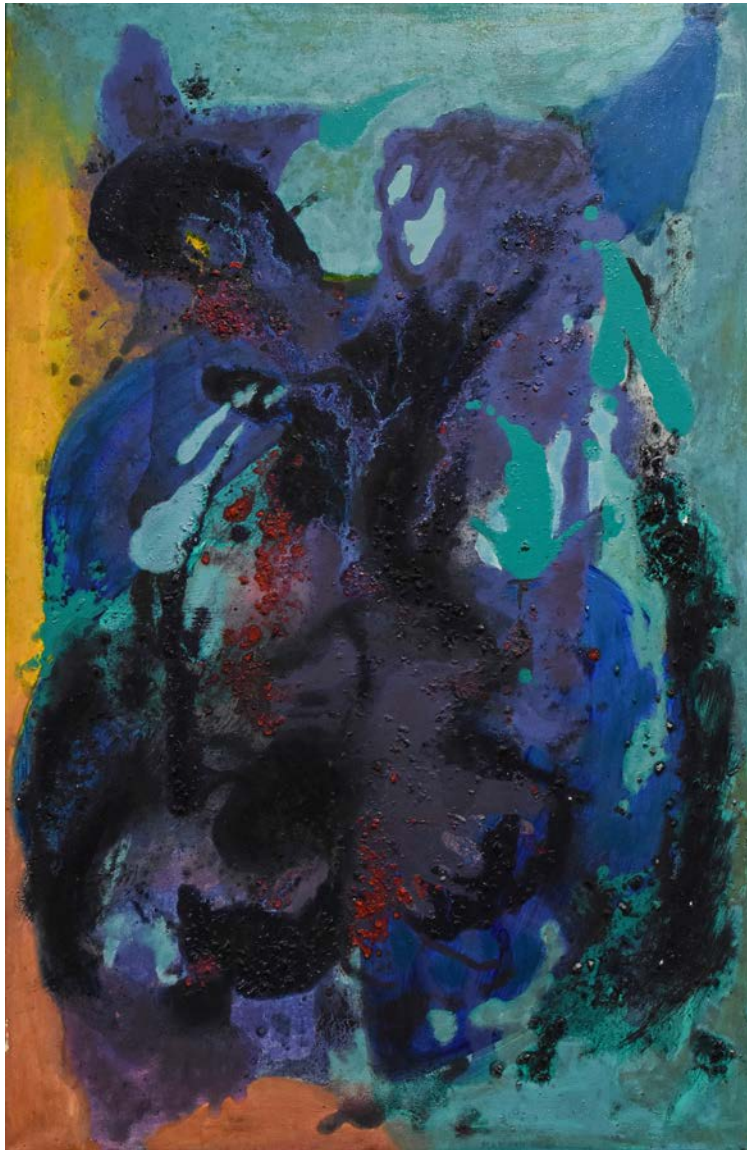
Misliti razživetost, 2005,
65 x 100 cm, akril / platno

Dan izgovorjave rdeče, 2004,
100 x 65 cm, akril / platno

Sanjska pletenina, 2007,
80 x 100 cm, akril / platno

Plesalka, 2009,
100 x 65 cm, akril / platno

Prisluh strašila, 2009,
100 x 75 cm, akril / platno

Spomin na prijatelja, 2006,
100 x 75 cm, akril / platno

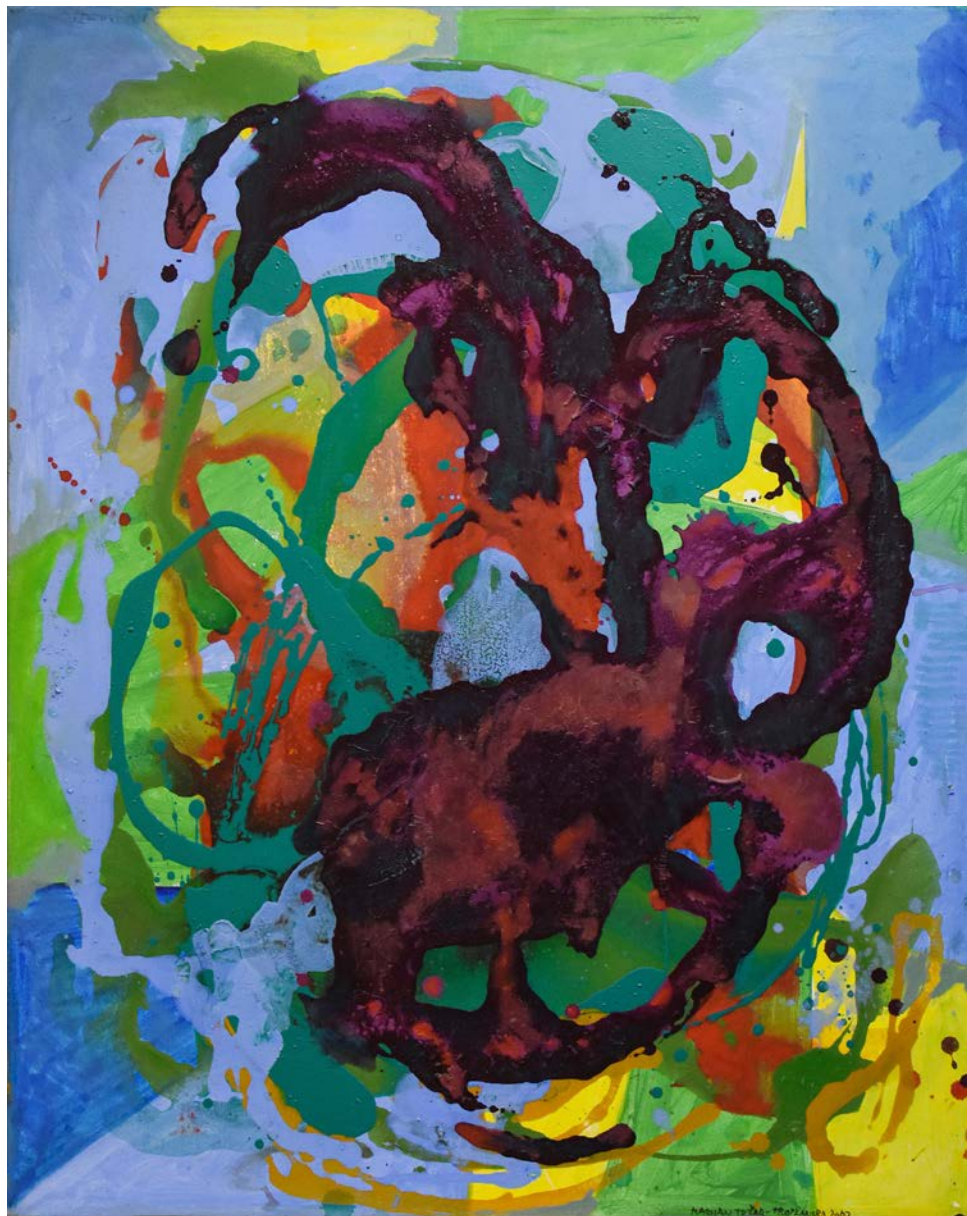

Skrivnost ob strani, 2005,
100 x 75 cm, akril / platno

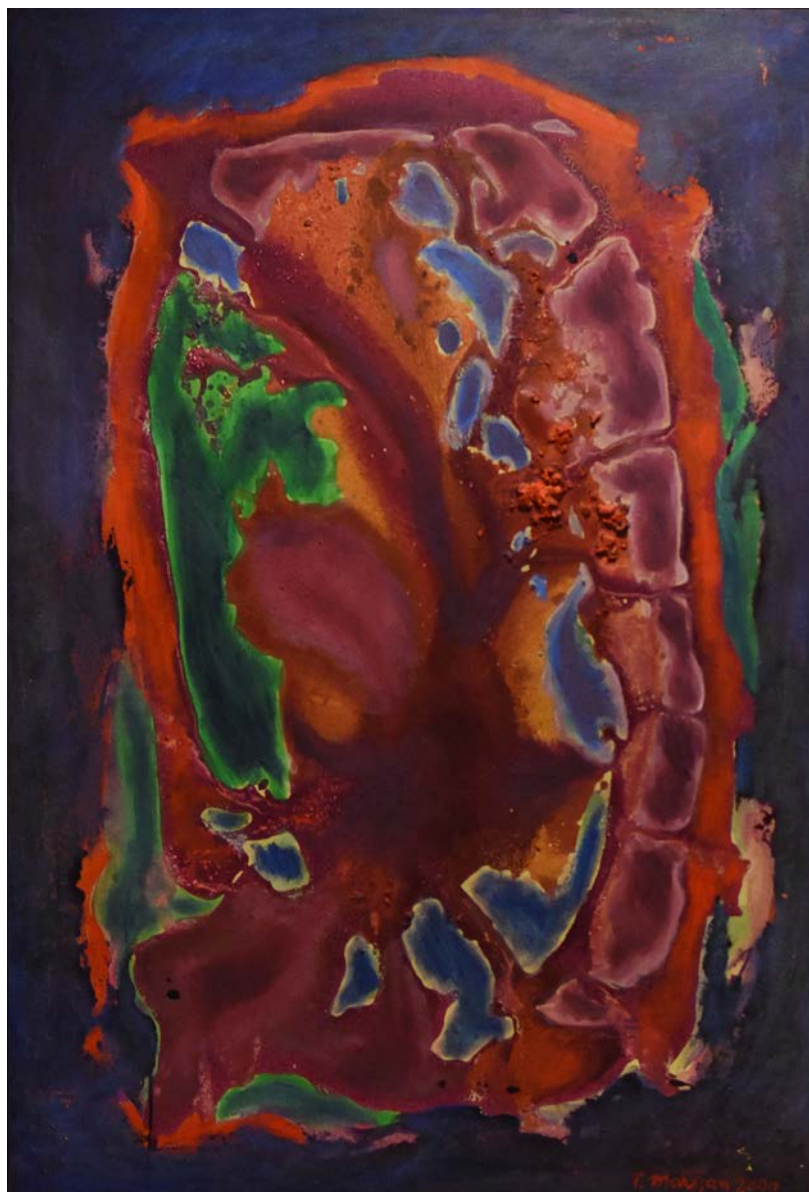
Slojevitost, 2007,
80 x 100 cm, akril / platno

Tropiansko lebdenje, 2007,
100 x 80 cm, akril / platno

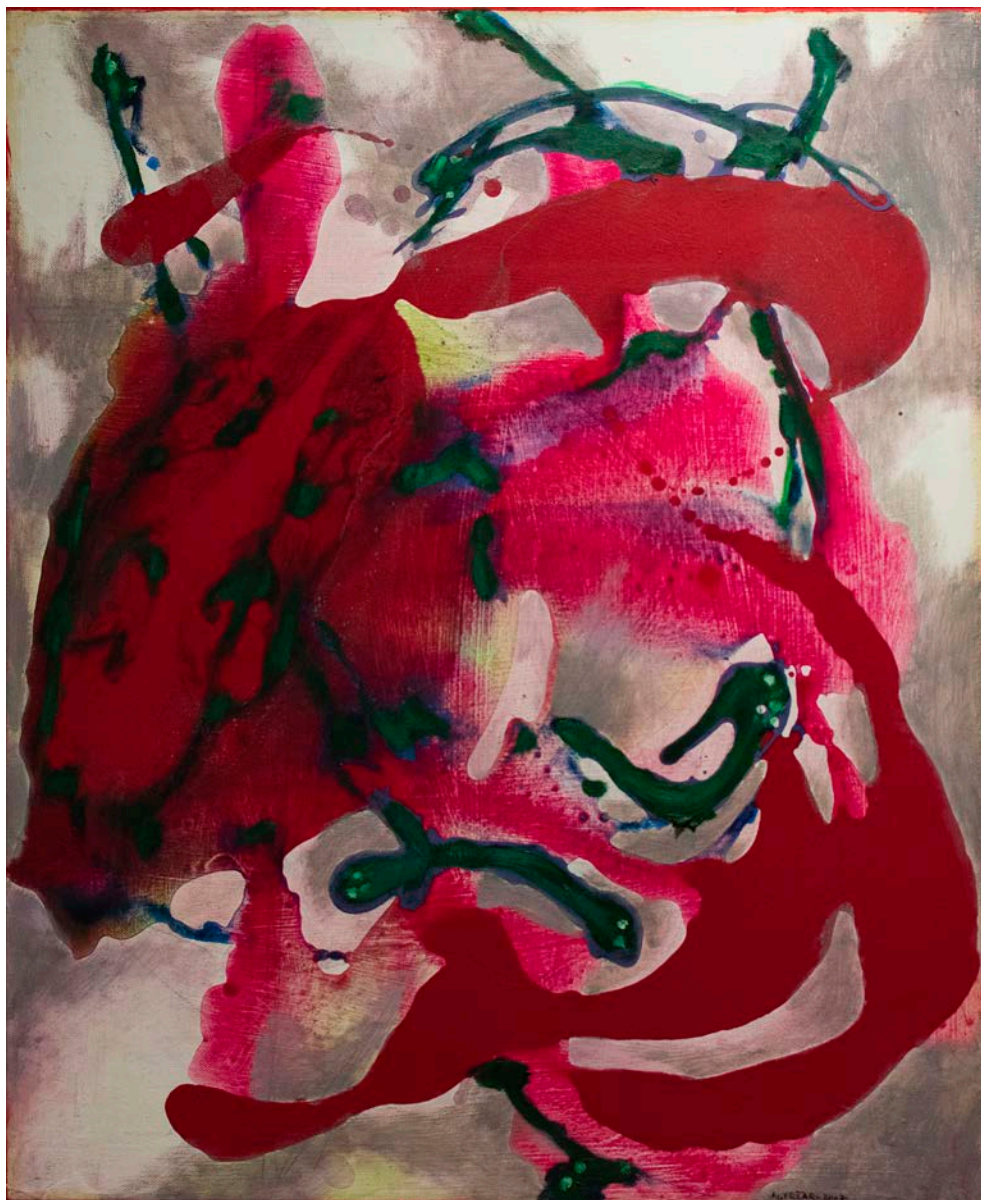
Obraz v zrcalu, 2000,
120 x 90 cm, akril / platno

Obraz zemljevid, 2000,
120 x 84 cm, akril / platno

Vzorec v lebdenju, 2000,
120 x 84 cm, akril / platno

Vadlanje, 2007,
85 x 75 cm, akril / platno

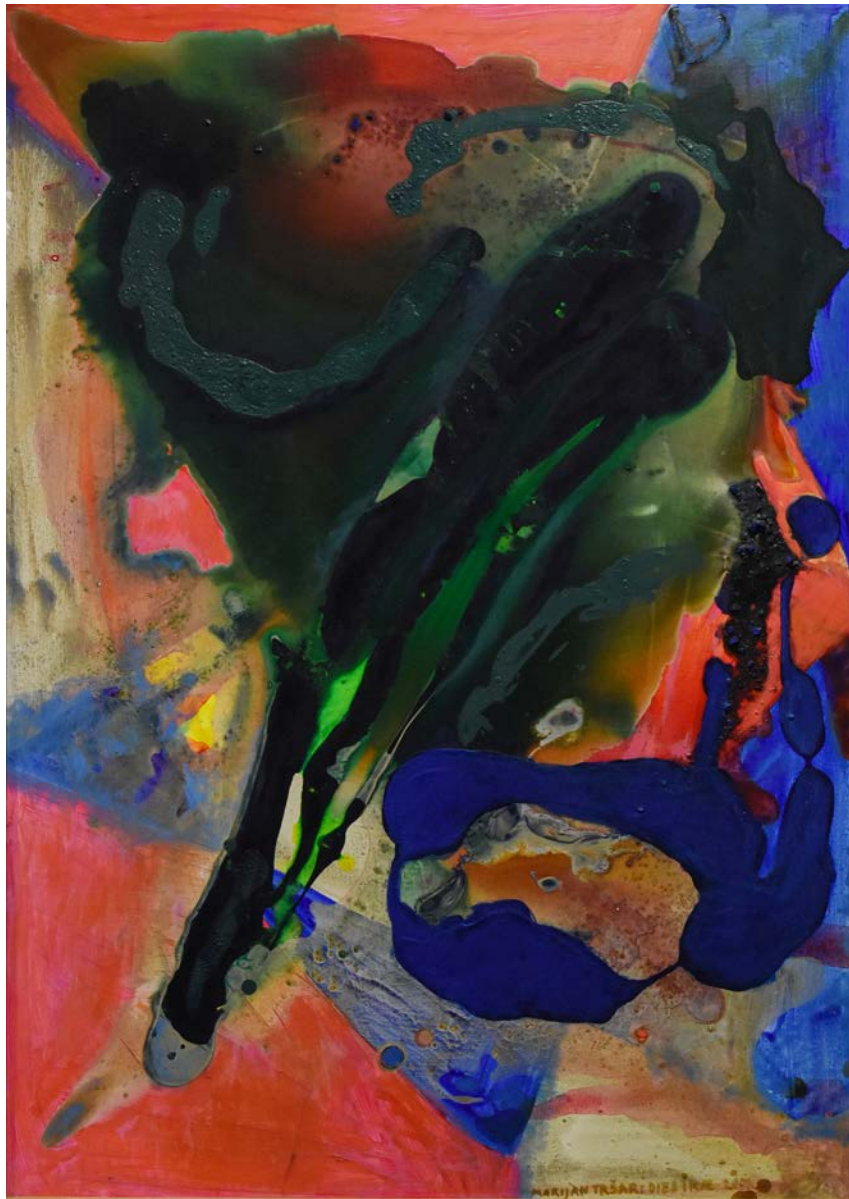

Bukolična prispodoba, 2005,
75 x 100 cm, akril / platno

Trojnost, 2005,
3 x 200 x 100 cm, akril / platno

Desire, 2007,
100 x 70 cm, akril / platno

Marijan Tršar
8. 12. 2022 - 7. 1. 2023

Galerija Zala
Gosposka ulica 7, 1000 Ljubljana
Katalog izdal: Galerija Zala
Koncept razstave: Brane Volkar, Eva Pavli, Rok Kajzer Nagode, Andrej Raspet
Besedilo za katalog: Tjaša Šavorič
Fotografije: Rok Kajzer Nagode
Oblikovanje: Andrej Raspet
Tisk: Tiskarna Jež
Naklada: 50 izvodov

Galerija Zala, Ljubljana, 2022
www.galerijazala.com

PEAVIEDNETISA

NORD
HARD SELTZER

Piazza del Papa

planis

 Tiskarna Jež

ZALA
G A L E
R I J A